

■ ■ ■ månadens epiztel

Epizteln rapporterar denna gång om avskrivna misstankar om bovin tuberkulos hos alpacka, newcastle-

sjuka hos fjäderfä, ett konstaterat fall av hönstyfus och två sjukdomsutbrott hos bin. Rapporten är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

MISSTANKE OM BOVIN TUBERKULOS HOS ALPACKA

SVA och Jordbruksverket har utrett en misstanke om infektion med *Mycobacterium bovis* (bovin tuberkulos) hos en alpacka. Djuret var en nio-årig alpackahona, svenskfödd men med importerade djur i flocken. Alpackan hade uppvisat avmagring under ett till två års tid, hade nu yttlig andning, avlivades och obducerades på SVA. Vid obduktionen sågs inga makroskopiska fynd som tydde på tuberkulos men kroniska staslungor, stort dilaterat hjärta och enstaka förkalkningar i levern. Den patologisk-anatomiska diagnosen fastställdes till kronisk hjärtsvikt och misstanken avskrevs.

Tuberkulos som differentialdiagnos vid diffusa symtom som avmagring och andningsproblem hos alpacka är i högsta grad relevant. Det gäller i synnerhet i besättningar med importerade djur. Importer från Storbritannien är speciellt riskfyllda, 58 utbrott av bovin tuberkulos har identifierats i Storbritannien sedan 1999 och trenden är ökande. Många alpackor importerade från andra länder kommer ursprungligen från Storbritannien. Nyligen drabbades

ägaren till en tuberkulosdrabbad alpackabesättning i landet själv av bovin tuberkulos där smittan härrör från de egna alpackorna. Denna person framhåller själv på www.alpacatb.com/index.html vikten av att djur obduceras.

HÖNSTYFUS PÅVISAD I VÄSTERGÖTLAND

Efter obduktion på regionalt laboratorium och konfirmering på SVA har ett utbrott av hönstyfus konstaterats i en hobbybesättning med tamhöns i Västergötland. Smittbekämpning har inletts och kontaktbesättningar undersöks och provtas. Senaste utbrottet i Sverige var 1984, då i en hobbybesättning i Halland.

Hönstyfus orsakas av bakterien *Salmonella gallinarum* som är speciellt anpassad till hönsfåglar och orsakar sjukdom hos framför allt tamhöns, kalkoner och fasaner. Symtom som ses bland vuxna fåglar är ökad flockdödlighet, nedsatt allmäntillstånd (t ex uppburrad fjäderdräkt, avmagring, ansträngd andning, blek och liten kam), vattnig eller slemmig gulaktig diarré, sänkt foderkonsumtion och nedsatt äggproduktion. Ett annat symtom är sänkt kläckbarhet hos avelsågg som samlas från smit-

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Ett utbrott av hönstyfus har konstaterats i en hobbybesättning med tamhöns i Västergötland.

tade höns och ökad dödlighet bland nykläckta kycklingar, särskild den andra veckan efter kläckning. Fåglar som överlever den akuta fasen av sjukdomen blir försvagade, magrar av, får blek och liten kam och har diarré. Symtomen kan vara ospecifika och dödligheten kan variera mellan 0 till 100 procent. De kycklingar som överlever, liksom fåglar som smittas i vuxen ålder, blir ofta friska kroniska smittbärare. Smittspridning sker både horisontellt och vertikalt. *S. gallinarum* kan smitta till människor men det är ovanligt.

MISSTANKE OM ND/AI

Flerfaldigt ökad dödlighet och nedsatt äggproduktion i en hönsavelsbesättning föranledde misstanke om newcastlesjuka (ND) och aviär influensa (AI). I besättningen observerades även ökad törst och en våt ströbädd, men inga andra specifika symtom. För säker diagnostik undersöktes både svabbar från ett urval av djuren samt självdöda djur för virusförekomst. Analyserna utföll med negativt resultat och misstanken kunde avskrivas.

AMERIKANSK YNGELRÖTA I FRIFÖRKLARAT OMRÅDE

I april hävde Jordbruksverket smittförklaringen avseende amerikansk yngelröta hos bin i Uppsala län. Efter det har det förekommit kliniska fall av sjukdomen i bigårdar som tillhör en yrkesbiodlare och Jordbruksverket arbetar nu med en ny smittförklaring. Eftersom det på

grund av en ålderdomlig lagstiftning tar tid innan en ny smittförklaring är beslutad är Uppsala län fortfarande friförklarat från sjukdomen. Jordbruksverket har därför i pressmeddelanden informerat biodlare i Uppland om att vara uppmärksamma på sjukdomstecken hos bina.

Det har också skett utbrott av amerikansk yngelröta i Blekinge och Västra Götaland under maj månad, men dessa områden är sedan tidigare smittförklarade.

Amerikansk yngelröta är en allvarlig sjukdom som drabbar honungsbins larver. Bilarver som utvecklar klinisk sjukdom överlever inte. Sjukdomen orsakas av en stavformig, sporbildande bakterie, *Paenibacillus larvae*. Sporena är mycket motståndskraftiga mot vanliga saneringsåtgärder och även mot värme. De bekämpningsåtgärder som tillämpas för att hindra spridning är avlivning av bisamhällen med kliniska symtom, sanering eller destruktion av utrustning, inklusive bibostäder, samt restriktioner för förflyttning av bin, biodlingsprodukter och biodlingsutrustning. Anmälningsplikt råder för sjukdomen.

TRAKÉKVALSTER HOS BIN FRÅN CHILE

En biodlare importerade bidrottningar från Chile för att förstärka eget avelsmaterial och sälja avelsbin vidare till andra biodlare. Dessa bidrottningars fölgebina ska regelmässigt, i samband med import, skickas till laboratorium för att undersökas med avseende på ett antal främmande patogener som vi inte önskar få in i landet. I detta fall skickades bin till SLUs ekologiska institution som är Sveriges diagnostikcentrum för bisjukdomar. Bland fölgebina upptäcktes förekomst av trakékvalster vid en första PCR-analys. I den konfirmerande undersökningen tvärsnittas bin och mikroskoperas vilket är ett omfattande manuellt arbete. Efter den kompletterande undersökningen var diagnosen bekräftad och beslut togs av Jordbruksverket om förintande av kvarvarande bin ute hos biodlaren.

Trakékvalstret (*Acarapis woodi*) är ett kvalster som lever i binas andningsorgan, trakéerna. Kvalstret är utbredd bland bin över hela jorden förutom i några enstaka länder där det ännu inte är påvisat. Det är konstaterat hos bland annat våra nordiska grannländer. Bland europeiska länder har det visat sig att trakékvalsterangrepp medfört en högre förlust av bin initialt men att det under tid minskar som faktor för ökad bidödlighet. ■